

Restaurált párta a 18-19. századból

A restaurálás utáni állapot.

A restaurált párta a Jász Múzeum 150 év – 150 tárgy című időszak kiállításában.

Jászberény belterületén, a központi posta épülete és a Galamb utca közötti, Galamb utca 2-es számú ingatlanon a Jász Múzeum tervásatást végzett 2024-ben.

Már a gépi földmunka során sok kerámiatöredék került elő, melyek igen tág időintervallumhoz köthetők, késő középkortól a modern korig. Régészeti objektum ekkor még nem került elő. Körülbelül 1 méteres mélységben jelentkeztek az első emberi csontok, ettől kezdve kézi finom bontást alkalmaztunk. A templomkörüli temető részletét találtuk meg, melyben a katolikus szokáshoz igazodva a csontvázak nyugat-keleti tájolásúak, háton fekvők, nyújtottak voltak. Az egymásra temetés miatt az anatómiai rendben levő vázak mellett/között több „arrébb tolt” csontot találtunk. Hat szinten voltak a csontvázak, a legalsóak 2,8-3 méter mélyen a jelenlegi járószinthez képest. Összesen 57 sírt tártunk fel.

Jellemző a korszakra, hogy több esetben megfigyelhető volt a gyöngyös pártásírba helyezése az elhunytal együtt. Szintén több esetben került elő mellékletként a kézfejeknél a rózsafüzér, olvasó, mint melléklet.

A megtalálás állapota fotókon

Kattintható link: <https://jaszmuzeum.hu/restauralt-parta-18-19-szazadbol>

RESTARÁTORI JELENTÉS

A jelentés tárgya: „in situ” felvett párta restaurálása.

A műtárgy tulajdonosa: Jász Múzeum, Jászberény

ÁLLAPOT

A párta nagyon rossz állapotú, de az látszik, hogy igen összetett, gyöngyökből, fémszálakból álló bonyolult rendszer.

Feladat: levétel a koponyáról, tisztítás, a műtárgy stabilizálása, megerősítése, restaurálása és kiállíthatóvá tétele. A textil rendkívül érzékeny, széthulló.

Párta részletfotó

A tervezett munkamenet a műtárgy esetében:

Nagyon óvatos száraztisztítás, apró ecsetekkel, közben mintavétel, anyagmeghatározáshoz. Már tisztítás közben koncentráltan ügyelni kell a széthulló elemek egyben tartására, ha pedig valami mindenképpen leválik, rögzíteni a pontos pozíciót. Ha elkerülhetetlen, kíméletes átitatással stabilizálni az elemeket.

A műtárgyat a folyamat elején mindenképp a koponyán, pozícióban kell tisztítani és stabilizálni. Amikor már jól látszanak a fejdísz fizikai határai, illetve elég stabil, akkor lehet leválasztani a fejről. Ennek módját a tárgy határozza majd meg. Mielőtt ez megtörténik, készíteni kell egy hasonló ívű hordozót. Ez Nikecellből készül, amit bevonok savmentes pamutszövettel. Erre kerül át a levett párta, ezen folyik tovább a munka és ez lesz a tárgy végső hordozója.

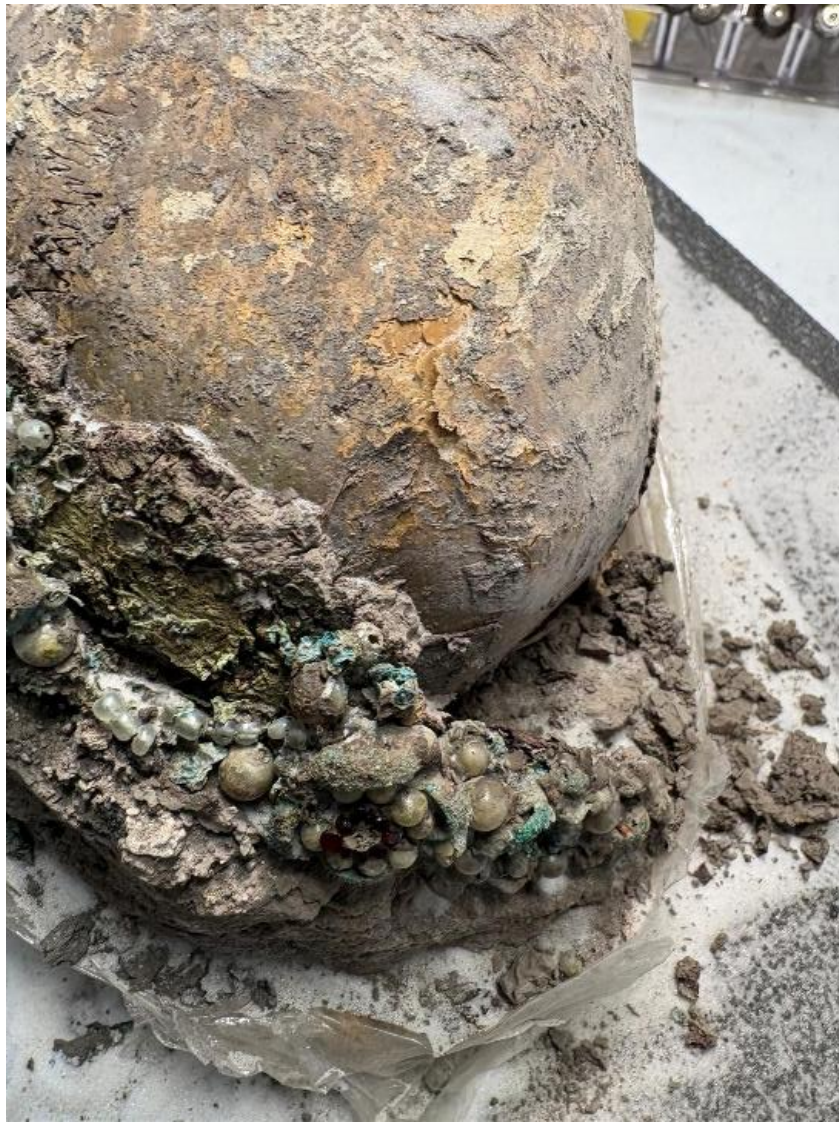
A restaurálás további menetét a műtárgy egyedi aktuális állapota határozza meg. Itt mindenképp kombinált utat lehet elképzelni: varrókonzerválást és ragasztást.

Az elkészült műtárgynak speciális savmentes dobozt tervezek készíteni a restaurálási folyamat végén, amiből óvatosan, de a műtárgyhoz való hozzányúlás nélkül vehetők ki a fejdísz.

A RESTAURÁLÁS MENETE

A tervnek megfelelően nagyon óvatosan mechanikusan tisztítottam a műtárgyat, a koponyán tartva azt. Az nagyon hamar kiderült, hogy a felvarró fonalak teljesen megsemmisültek már, a párta elemeit a föld tartotta egyben. Ez rendkívül nehezítette a tisztítási folyamatot, mert fonalak híján a gyöngyök és az egyéb alkotók nagyon könnyen széthullhatnak és megsemmisül a viselet maradvány.. A másik nehezítő tényező az volt, hogy fém elemek gyakorlatilag korróziós terméké váltak, ami miatt csak részlegesen volt tisztítható a párta, mert különben megsemmisülnek elemei. A fonalak teljes hiánya, a rendkívüli díszítettség miatt, muszáj volt menet közben folyamatosan átitatni a tárgyat, hogy az egyben maradjon, amennyire lehetséges. Hamar kiderült, hogy a varrócérnák megsemmisülése miatt a párta díszítménye megcsúszott az alapról, ami amúgy is kicsit lecsúszott a gyermeklány fejről. Ez is nehezítő tényező lett a továbbiakban. Az is feltűnt, hogy a koponya tetejénél levő elemek már részben megsemmisültek.

A tisztítási folyamat egy adott pontján japánpapírral (metil-cellulózzal, ami teljesen visszaoldható könnyedén) rögzítettem és levédtem az elemeket, egy fogászati mintavételi anyag segítségével stabilizáltam a műtárgy még meglévő elemeit, egy óvatos mozdulattal teljesen átfordítottam a fejet, majd leválasztottam a fejdíszet.

Közben készítettem egy fekete pamutvászonral befedett alapot, erre fordítottam rá a leválasztott pártát, ezen dolgoztam tovább. Ez az alap a párta hordozója. Erre ragasztással és varrással rögzítettem a műtárgyat. A sok széthulló gyöngyöt ragasztásos módon helyeztem vissza a műtárgyra. A fejdísz annyira bonyolult szerkezetű, hogy ha szétszedtem volna és varrással rögzítem, gyakorlatilag megsemmisítem az egységet. Ezt az utat elvetettem az elemek érzékenysége miatt is.

A párta a hordozón stabil, Így biztonsággal tárolható, a hordozón pedig kiállítható.

A párta így stabilabbá vált, kiállítható lett, természetesen megfelelő műtárgyvédelmi környezet biztosításával.

Budapest, 2026. 09.29.

Szabó Krisztina

okl. textil/bőr restaurátor

